

ERDÉSZETI UJSÁG

SZAK- ÉS TÁRSADALMI LAP AZ ERDÉSZETI ÉS VADÁSZATI SZEMÉLYZET RÉSZÉRE.

Előfizetési díjak:

Egy évre	8 kor.
Fél évre	4 „
Negyed évre	2 „

→ Megjelenik minden vasárnap. →

Felelős szerkesztő
és kiadótulajdonos:

PODHRADSZKY EMIL.

Hirdetési díjak:

Egy hasábos garmond sor vagy annak helye 20 fillér. Ajánlköztásoknál, eladás vagy vételnél minden szó után előre beküldendő 4 fill. Nagyobb s többszöri közlésű hirdetményeknél → mérsékelt díjak egyezség szerint. →

XIV. évfolyam.

Szászsebes, 1910. június 19.

6. 7. 8. szám.

Szives tudomásul!

A három héten át tartott délmagyarországi és erdélyi nyomdásztrájk miatt az ott megjelenő lapok legnagyobb része egyáltalában nem jelenhetett meg. Ez a sors érte lapunkat is és a mostani kicsinyített hármasszámunk megjelenését is csak a nyomdánk páratlan áldozatkészségének köszönhetjük. Az önhibánkon kívül esett mulasztásért tisztelt olvasóink szives elnézését kérjük.

Együttal itt is felhívjuk azoknak figyelmét, a kiket illet, arra, hogy azoknál a tisztelt olvasóinknál, kik előfizetésüket még nem küldték be, piros színű címszalagokat fogunk alkalmazni figyelmeztetésül mindaddig, a míg előfizetésük be nem érkezik. Most legalább egy negyedévi előfizetés beküldését kérjük, még egyszer megjegyezvén, hogy az előző időről fennmaradt túlfizetéseket a f. év utolsó negyedében és a jövő évben fogjuk aránylagosan beszámítani.

A kiadóhivatal.

Uradalmi alkalmazottak.

Lapunknak másfélévtizedes fennállása óta ismételve volt alkalmunk megemlékezni arról, hogy az erdészeti és vadászati altisztek sorsa hazánkban egyike a legsanyarúbbaknak s rámutattunk azokra a bajokra, vagy legalább azok legnagyobb részére, a melyek orvoslása helyzetüket ha nem is egészen jóvá, de legalább tűrhetővé tenné.

Eddig legtöbbet foglalkoztunk a kincstári és részben a járási erdészeti altisztek viszonyai-
val azért, mert ezeket javarészen saját tapasztalatainkból ismertük, de azért is, mert ezek közül többen vannak olyanok, kik szívükön viselték

a közös érdekeket s tudtak lelkesedni a közügyért, munkatársainkul szegődve segítségünkre voltak nehéz kötelességünk teljesítésénél. Ezzel szemben a magán uradalmaknál, valamint a városok erdeinél alkalmazott kartársak ügyeivel, bajaival csak ritkán nyílt alkalmunk foglalkozni, nem azért, mintha ezek ügyét nem viselnők éppen úgy szívünkön, mint amazokét, hanem inkább, sőt kizárólag csak azért, mert ők maguk, akiket pedig a dolog legközelebből érdekelt, nem látszottak azzal törődni s bár egyesek amugy szórványosan pártolták lapunkat s magukéva látszóttak tenni az abban vitatott eszméket, ezek sem igyekeztek kivenni részüket munkálkodásunkból s fősvénykedtek a beléletüket, javadalmazási, szolgálati és társadalmi viszonyaikra vonatkozó adatok szolgáltatásával és azok megismertetésével.

Pedig ha az erdészeti és vadászati ágazatok altisztjei és szolgálai közül valakinek, úgy bizonyára legjobban van oka panaszra és a sors mostohasága ellen való küzdelemre a magán uradalmiaknak.

Már magában véve az, hogy a magán uradalmiak javadalmazása legtöbb helyen teljesen rendezetlen s többnyire egyetlen egy személy önkényétől függ, amellet pedig sokszor annyira csekély, hogy még az utolsó ökrös béres vagy a tehénpásztor is jobban van díjazva, elegendő okot szolgáltatna jogosult panaszra, de még ennél is sokkal súlyosabban esik latba az, hogy sem magának az erdészeti vagy vadászati altisztnek, sem családjának a jövője nincs biztosítva arra az esetre, ha a kenyérkereső szolgálatkép-
telenné válik vagy meghal, hanem legfőllebb kivághatják maguknak az első görbe botot, amit az erdőben találnak s nyakukba akasztva a koldustarisznyát, neki indulhatnak a nagy világnak

kérni irgalmas embertársaik könyörületét. A nyugdíjogosultságban ugyanis a magán uradalmak szolgálatában állók közül az összes alkalmazottnak csak elenyészően csekély s számot alig tevő százaléka részesül.

Legszomorubb a sorsa mindenképp a magánuradalmiak hátrahagyott özvegyeinek és árváinak, mert ezek kenyérkeresőjük elhalálozásával teljesen a nyomor áldozataira s nagyobb részt földönfutókká lesznek.

Nem agyrem az, amit itt mondunk s nem is hatáshajhászásból tesszük, hanem a szomorú valóságot vetjük papírra. Hiszen magunk hallottunk olyan esetet, hogy egy püspökségi uradalmi erdőmester elhalálozván, özvegye három nap alatt kénytelen volt hét vagy nyolc árvájával boldogult férje lakásából kiköltözni s nem használt neki semmi rimánkodás, semmi könyörgés. Nos, ha ez egy főpapi birtokon s egy magas állású tisztviselő családjával megeshetett, könnyen elképzelhetjük, hogy milyen sorsban lehet része az alantos személyzetnek vagy hátrahagyott családtagjainak.

A magán uradalmiak szolgálati viszonyait semmiféle törvény nem szabályozza, ha csak talán nem akarnák rájuk a cselédtörvényt alkalmazni, hanem azok egyszerűen gazdájuk vagy megbízottjának kényére, kedvére vannak utalva s ezek akkor bocsátják el őket a szolgálatból, amikor nekik tetszik s eljárásuknak még csak

okát sem tartoznak megmondani. Ez ellen nincsen jogorvoslat, nincsen apelláta, nincs olyan hatóság, mely őket az ilyen önkény ellen megvédje s még azok, akiknek sikerül szerződésre lépniök szolgálatadójukkal, szerencséseknek mondhatják magukat, bár ezek a szerződések is többnyire csak annyit érnek, mint döglött lovon a patkó, mert rendszeren úgy vannak szerkesztve, hogy bennök minden jog a szolgálatadónak jut, a köteleességek pedig javarészből a szolgálatba lépőre hárulnak. Azt talán említeni is fölösleges, hogy ha a szolgálatadó és az alkalmazott közt perre kerül a dolog, a rövidebbet csak nagyon ritka esetben huzza az utóbbi.

Soknak látszik már ez is, amit itt ebben a pár sorban leírtunk, pedig csak csekély töredéke annak a tömérdek bajnak, amelyet a magán uradalmiak synylenek, dehát — amint azt elől említettük, — mi magunk csak kis részben ismerjük az ő szolgálati, javadalmazási és társadalmi viszonyait s tőlük várjuk, hogy azokkal úgy minket, mint más ágazatoknál szolgáló kartársaikat, valamint a nagy közönséget megismertessenek, illetve megismertessék.

Várjuk, hogy ők maguk, akiket ez annyira közelről érdekel, jólétük kivívása céljából folytatandó küzdelmünkben munkatársainkul fognak szegődni s az érdekeikért sikra szálló lapunkat is teljes erejükből, minden igyekezetükkel támogatni, mert eredményre csak akkor számíthatnak,

T Á R C A.

Az állatvilág kalandorja.

(A Bp. H. után.)

Az állatok világáról szólva, minduntalan lehet hallani, hogy ez vagy amaz állat: nemes, vérengző, ragadozó, hasznos, sőt némelyike még buta is.

Egyetlen állat van, a melyiket mi is igen jól ismerünk, huncutságáról legendák keringenek. Ezopus, a nagy mesemondó, legkedvesebb alakja. A gyermekvilág érdeklődésének netovábbja. Az állatvilág leghuncutabb fiskálisa. A vadászok és vadászat örökös ellensége. A baromfityezés felvigyázója. A legravaszabb és legsunyibb pofájú rablóvezér — a róka koma.

Ravaszágáról, huncutságáról hiteles adatokkal szolgálhat az egész ország Kárpátoktól az Adriáig; mert a róka komát lakóhelyének megválasztásában a klimatikus viszonyok, vagy a hegy- és vízrajzi fekvések egyáltalában nem befolyásolják: mert mint aféle ókori állat, ismeri Arisztófanesz szavait is, hogy: ott van a hazánk, a hol jó dolgunk van.

Ezt az állítólagos bölcs mondást minden róka figyelembe is veszi. Az ő saját furfangos észjárásával — nem akarom mondani, hogy ösztönével — még ki is bővíti. Ha alkalmas a hely letelepedésre, nem sokat gondolkodik, sőt közeli barátjának a már elkészített lakását is bérbe veszi. Ilyen helyeken nincs házmester, a beköltözés sem jár valami nagy ceremóniával, a régi háziur — a borz, bármennyire is tiltakozzék az új lakó ellen — nem használ semit. A róka olyan meggyőző érveket tud fölhozni — ez az ő titka — az azonnali beköltözés szükségességéről, hogy végre a szegény borzcsaládnak is engednie kell. A borz igen tiszta állat és a lakását is tisztán tartja, sőt, ne méltóztassanak csodálkozni, de . . . még a legszükségesebbeket is, a házán kívül szokta elvégezni. A róka ennek ellenkezője, annyira hogy még a lakásában is legjobban kedveli azt a penetráns büzt, a mi a tacsó és fokszi kutyákat is oly csábítóan izgatja, hogy ennek szimatjára vakon rohannak a legszűkebb lyukba is a róka után.

De nem mindenütt kínálkozik borz-lakás. Ilyen helyen bizony róka uramnak kell hozzálátni a munkához.

ha tömörülve, szoros összetartással ők maguk fognak igyekezni jogaikat kivívni.

Mi hívjuk őket s várjuk, hogy jönni fognak!

A tölgyeket pusztító *Oidium* gomba.

(Folytatás és vége.)

A lisztharmat eredetéről ma még nagyon eltérők a vélemények. A kutatók egy része úgy véli, hogy európai eredetű, más része pedig, hogy amerikai vagy más idegen földrésről származott.

A tölgyek lisztharmata ellen többféle szerrel próbáltak már eddig is védekezni, melyek közül legalkalmasabbnak ígérkezik a kénporozás oly módon gyakorolva, mint azt a szőlő lisztharmata ellen alkalmazzák.

Délfranciaországban a szőlő lisztharmata ellen már 1857. óta rendszeresen védekeznek és ezen kívül általános a védekezés Európa délvidéki szőlőiben és Algírban, de szükség szerint alkalmazzák az összes európai, sőt idegen földrészek szőlőiben is, mely oknál fogva a védekezés technikája nagyon jól ki van fejlődve.

A lisztharmatok ellen a kénporozással való védekezés veleje röviden abban áll, hogy a beteg növényeket vagy a növények közelében lévő tárgyakat kénporral hintik be, mely kénporból fejlődő gőzök vagy gáznemű termékek a gomba micéliumait szétroncsolják és megölik, míg a növényt ép állapotban hagyják.

A kén párolgása és a kén-gőzökből oxidáció által keletkező gáznemű termékek keletkezésének gyorsasága bizonyos összefüggésben van a hőmérséklettel. Alacsony hőfokon a kén párolgása és oxidációja lassu, a hőmérséklet emelkedésével fokozottabb. Hűvös időben a kénporból várt gáznemű termékek nem keletkeznek kellő mértékben, ezért a kénporzásnak ilyenkor nincs is hatása, ellenben szép, derült, meleg nyári napokon meg-

lepő a hatása s ezért a kénporozásra mindig ilyen időt kell választani, sőt a napnak is csak a melegebb szakában, 9—10 órától 5 óráig kell a munkát végezni. Tulságos nagy augusztusi forróságban a déli órákban, mikor túl nagy a meleg, szintén jobb a kénézést megszüntetni, mert ilyenkor meg a kengázók és kengőzők oly erősen fejlődnek, hogy a növény fiatal leveleit és érzékeny részeit kissé megpörkölik, ez a pörkölés azonban nem veszedelmes.

A kénport a növények zöld részeire alkalmas fújtatók segítségével szórják el. Kisebb munkálatokhoz használhatók az olyanféle eszközök, melyeknek az asztali cukorporszórók, nagyobb munkálatokhoz azonban kényelmes háti kénporfújtatókat gyártanak.

A lisztharmatgombák ellen a kénporral való védekezés nem megelőző, hanem gyógyító hatása, vagyis nem azt érjük el a kénporral, mint például a „bordói” lével, hogy a betegség kitörését előre megakadályozzuk, hanem az a törekvésünk, hogy a már kifejlődött betegséget gyógyítsuk, a levél felületén elterülő gombamicéliumokat megöljük és szétroncsoljuk. Ilyen módon ezt az eljárást valóságos gyógyító módnak kell tekintenünk; védekeznünk tehát tulajdonképpen fölösleges addig, amíg a lisztharmat megjelenését meg nem állapítottuk.

Tévedések kikerülése végett megjegyzendő, hogy nagyfokú betegségnél a védekezés semmit sem használ, mert a beteg levél elhalt sejtjeit meggyógyítani vagy új életre kelteni a kénporozással az által, hogy a gomba micéliumait megöljük, nem lehet. A védekezés csak akkor lesz hatásos, ha a micéliumokat akkor pusztítjuk el, amikor a levélszövetek sejtjei még nem szenvedtek sokat, vagyis ha a védekezést mindjárt a lisztharmat megjelenésének időpontjában azonnal alkalmazzuk, ha tehát teljes sikert akarunk, nem szabad addig várni, míg a növényeket a lisztharmat ellepte, hanem első megjelenése után azonnal meg kell kezdeni a védekezést.

Itt is úgy kiválasztja lakásának helyét, hogy az domboldalon, vagy homokos helyen legyen, mert bizony köves, sziklás helyen a szerszámja se bírná ki az erős munkát.

A lakás maga olyan furfangosan, több földalatti folyosóval és kijárával van ellátva, hogy egyhamar nem igen lehet ökelmet otthonában megcsipni, ha csak előzetesen a többi kijáratot be nem tömik.

Ha alkalmas hely nem kínálkozik, jó az összerakott rőzse, farakás, kőrakás, odvas fák üregei is — szükség-lakásnak.

Ha megvan a lakás, akkor kezdődik el a valódi hadd-el-hadd.

Az a sok üldözés, a mely a róka uramat a sokféle kártevésért éri, korántsem kedvetlenítette el őt ettől a mesterségétől. Ellenkezőleg. Megedzette, kitartóssá, furfangossá és ravasszá tette őt. Tudja jól, hogy az emberekől kiméletre nem számíthat, ezért minden egyes útjában ezt figyelembe is veszi.

Sötét éjjeleken, a falu alatt, a kertek alján, mint a kísértet, úgy huzódik egyenesen a lakott helyek felé. Körüljárja az egész udvart, figyel, vizsgálga. Megnézi

a baromfiudvart, meg a ketrecet, megvizsgálja az esetleg lazán álló léceket, vagy a deszka kerítés aljait. Csendben kapargálva, bejárót készít és úgy, a hogy jött, el is távozik. Ez csak a fele kémszemle volt. Nem kell félni, nem az első. Megint jönni fog, ha kilátás van a könnyű peccenyére.

Másnap éjjel viszi is, többnyire a hizó libát, de ha ez nem lenne, a kacsát, csirkét, pulykát sem veti meg. Másnap hiába várják, nem jön el. Tudja ő jól, hogy ezt észrevennék és baj lenne belőle.

De azért őt is izgatja a könnyű zsákmány. Egy-néhány nap fordultával ismét visszatér.

Holmi csapóvas, tör kirakásával sem igen lehet ellene védekezni, mert annyira óvatos, hogy ha nem teljesen szakértő ember rakja ki neki a törét, a legkisebb gyanus dolgot is észreveszi. Kitűnő szimatjával védekezik ellene és messzire elkerüli.

Ha netalán . . . mégis megesne vele az a csúfság, hogy törbe kerülne, akkor . . . a legnagyobb nyugalommal rágja el a lábát, vagy hatalmas vitorláját — a farkát, ott a hol törbe került.

A kénporozást a nyár folyamán annyiszor kell megismételni, a hány újabb támadás történik. Olyan esetekben, mikor nem beözönlésről van szó, hanem állandóan fejlődő betegségről, akkor a nyár folyamán négy-öt-hatszor is szükséges, kivált erősen fejlődő növényeknél, milyenek a csemetekertekben is vannak, melyeknek fiatal levelein a penész gyorsan terjed. Különbözik a kénporozás mértékéről alig beszélhetünk pontosan, mert az változni fog a lisztharmat megjelenése szerint, mely ismét vidék és fekvés szerint, a széljárás és az éghajlati tényezők alakulásához képest változik. Lehetséges, hogy egyetlen kénezés is elegendő, de megeshetik, hogy 5—6 védekezés is kevés lesz, mert a sok esőtől, szélről, hideg időjárástól egyik-másik kénporozás rosszul sikerül.

A kénporon kívül a lisztharmat ellen ajánlják még az acetilént, a kénsavat, a káliumpermanganátot, s rézgálickeket és porokat, alkátikus kénvegyületeket és a különféle kénkeverékeket stb. Kísérletek bizonyítják, hogy ezek a szerek mind drágábbak és kevesebbet érnek a tiszta kénpornál.

Egyes szerzők ajánlják és gyakorlati emberek tettek is kísérleteket arra nézve, hogy a lisztharmatot különféle rézoldatokkal, főleg a boreauxi (bordói) lével küzdjék le. Ez a védekező anyag — noha sok gombánál legjobban bevált — a lisztharmat gombájánál nem vált be. Bizonyítják ezt a szőlőművelők évtizedes tapasztalatai, a kik a szőlő peronoszpórája ellen állandóan védekeznek, évente két-háromszor, sőt néha többször is permetezik szőlőjüket, mégis permetezés után is pusztít a lisztharmat, úgy hogy ez ellen külön kell a kénporozással védekezni.

Végül megjegyzendő még, hogy az itt leírt védekezési módszerben tulajdonképpen a szőlő lisztharmata elleni védekezés van vázolva, mert a tölgyek lisztharmata ellen tett védekezés terén még alig van tapasztalatunk.

A legbiztosabb szer ellene a méreg. De ez a mérgezés maga annyira körülményes, hogy csak úgy lehet vele biztos sikert elérni, ha mindenféle huncutságot az ember is megpróbál. Nem tekintve veszedelmes voltát, mert vele könnyen a háziállat is megmérgezhető, akkor biztos a siker, ha a mérget úgy tudjuk elhelyezni, hogy a róka a csalétket semmi feltűnőt rajta ne észlelhessen.

Legalkalmasabb erre a célra valamilyen kismadár, veréb vagy sármány. Keztyűs kézzel kezelve, éles beretvával a szárnya alatt meghasítjuk és ide helyezzük el a mérget, úgy, hogy a vágás észrevehető ne legyen.

Ezt a kis madarat valamilyen utba eső alacsony bokorra helyezzük el, különféle irányban többet is. A csavargó róka ezt azonnal észreveszi és minden vigyázat nélkül föl is falja. Nem messze a kitett helytől ott találjuk megmeredve a gázfickót is.

Igen gyakran egy-egy szerencsés napon 5—6 róka komának is megadtam így a végtisztességet. Késő ősszel és télen még a takarója miatt is érdemes az ilyen kimérgezés, mert gyönyörű bundája igen értékes és használható.

(Folyt. köv.)

latunk, de jeles tudósok úgy vélekednek, hogy a kénporral való védekezési mód az összes eddig ismert lisztharmatok ellen egyenlően hatásos, miért is bizvást reméljük, hogy ily módon alkalmazva a tölgy lisztharmatát is elpusztítja.

Mindenesetre nagyon helyesen cselekesznek azok és nagy szolgálatot tesznek hazai erdészetünknek, a kik az ezen a téren szerzett tapasztalataikat nem tartják meg maguknak, hanem azokkal másokat is megismertetnek. Mi az ilyen közhasznú közleményeknek mindig szívesen adunk helyet lapunk hasábjain.

Kétszer virágzó vadgesztenye.

A nagyvárosok fáinak, meg a szabadban élő fának életnyilvánulásaiban időbelileg is, meg sok más tekintetben is nagy különbségek jelentkeznek. Mászor indul meg itt is, ott is a fák nedvkeringése, mászor a rügyfakadás, a bimbózás és a virágnyílás, mászor a levélhullás és a földolgozott anyagok elraktározása. A laikusoknak különösen a levelezés, virágnyílás és a levélhullás időbeli különbözősége szokott föltűnni. Ezenkívül sok abnormalitás is jelentkezik a nagyvárosok fáin, a melyek közé tartozik a vadgesztenye másodvirágzása is.

A nagyvárosokban a talajt kövezet, vagy pedig már legtöbbször aszfalt borítja. A fának ebben a talajpáncélban kisebb-nagyobb területeket hagynak szabadon és fedetlenül. Ám ez a kis hely édes-keves a fának. Tudvalevő dolog, hogy a fa gyökere legalább is akkora, mint koronája. Hogy tehát az aszfalt nem érintkezik közvetlenül a fa tövével, annak legfőljebb annyi haszna van, hogy egy kis víz mégis csak jut a fa gyökerére és az aszfalt forró nyári napon nem égeti és mérgezi meg a fa kérgét. Ellenben a gyökértől a levegőt és bizony a vizet is majdnem teljesen elzárja, úgy hogy ha a nyár csak egy kicsit is száraz, a csak kevésbé is érzékeny fának már nyár derekán be kell szüntetnie tevékenységét, el kell raktároznia a levélben lévő táplálékokat és így a levél elsárgul és lehull. Ezen nem is csodálkozhatunk, mert hiszen a vízszükséggel párosult nagy meleg, különösen ha levegőben való hiány is járul ehhez, éppen úgy hat a növényre, mint a nagy hideg. Eredménye mindkettőnek az, hogy a gyökér nem tud táplálékot fölvenni, a növényben pedig megakad a lélegzés és a nedváramlás. A nagyvárosok utcai fái ennél fogva már augusztusban lehullatják lombjukat. Különösen a hársfa érzékeny e tekintetben, de a vadgesztenye és esetleg a juhar is.

Ha azután ősszel újra visszatérnek a temperáltabb napok, eső is kellő mennyiségben csik s így a levegő sem olyan piszkos-poros, akkor a lombjavesztett fák — a mesék nyelvén szólva: abban a hiszemben, hogy tavasz van — újra kizöldülnek és egyikük-másikuk újra virággal ékesíti föl magát. Különösen gyakran virágzik másodszor a vadgesztenye.

Egyik-másik forróbb városban ez a másodszori virágzás annyira gyakori, hogy a fák alkalmazkodtak hozzá. Budapestnek több utcáján rendszeresen kétszer virít a

a vadgesztenye. Ez a fa — hasonlatosan némely forró földövi fához — kétszer éli át egy évben úgy a nyugalom, mint a tevékenység periódusát, az előbbit a nyár és tél közepén, az utóbbit tavasszal meg ősszel, vagyis a két legkedvezőbb évszakban.

Hogy ennek a szokatlan életmódnak a vadgesztenye előbb-utóbb megadja az árát, az nemcsak a fa satnyaságában (olyan az ilyen utcai fa a szabad természet fája mellett, mint a fiakkerlő a telivér mellett,) hanem korai megvénülésében és idő előtt való elpusztulásában is megnyilvánul.

Igen érdekes a vadgesztenyefa másodvirágzásakor az utca képe, ha az utca iránya olyan, hogy csak az egyik fasornak jut osztályrészül a második virágzás, mint például Budapesten igen gyakran a Kecskeméti-utca két vadgesztenyefasora közül a Kaplony-utca felé eső oldal fái ősszel másodszor virítanak, míg a másik oldal vadgesztenyéin ilyenkor rendesen csak egy-két virágzálat találunk s azt sem minden fán.

HASZNOS TUDNIVALÓK.

A vértetű irtása. A vértetű az almafák országos csapásává lett. Pusztításáról mindenfelől sűrű panaszok hallhatók s főleg a védekezést lanyhán foganatosító kisgazdák gyümölcsöseiben sok a kár s onnét fenyeget állandó veszedelem. Pedig ma már eredményesen lehet védekezni e csapás ellen. Évek óta folyó védekezési kísérletezések során ugyanis nagyon sokféle szer lett kipróbálva s bár absolute biztos eredményre még ma sem jutottunk, de a relative biztos védekezés módja mégis meglett állapítva. A fahamu, mész, kátrany, petroleum, a lug, a petroleumemulsió, a Nessler-féle és sok egyéb más szerek mind mutattak eredményt a használatban; ám a legjobb hatást mégis a folyékony növényi és állati zsírok használata szolgáltatta. A repce, kender, tökmag és virágolaj és a közönséges — könnyen olvadó — sertézsír mind pompásan megfelelnek a vértetű elleni védekezésre. Ezekkel az olajokkal vagy zsírral kell tehát bemázolni, beborítani a vértetűs helyeket, valamint a fákon késsel avagy fűrészszel okozott sebeket is. Ezek az olajok és a zsír egy évig el nem párolgó zsírbevonatot hagynak a sebhelyen és a megtámadott farészekben; ennyi idő alatt a sebek behegednek, a hegedés fölött a felhám megbarnul, megkeményedik, amelyet azután a vértetű szívósertéjével többé átszurni nem képes. Az olaj és a zsír légmentesen bevonják a sebet; és a bevonat alatt a vértetű maga is megfullad. A télen át egyszer alaposan így kezelt gyümölcsösből vagy faiskolából a vértetű ki lesz irtva s csakis a szél által máshonnan hozzánk hordott anyagból — nyáron át vagy ősszel — láthatunk itt-ott egy fehér foltocskát feltűnni, amit azonban a fenti módon csakhamar könnyen kiirthatunk.

Az olajok és zsírok kitűnő hatással használhatók a vonalas paizstetű irtására is.

Olcsó és könnyű védekezés. Adandó esetben érdemes lesz hozzányulni és kipróbálni.

Odvás gyümölcsfák kezelése. A gyümölcsfák odaira gyümölcsstermesztő gazdáink közül sokan ügyet sem vetnek, pedig hát igen nagy baj keletkezik abból, ha meg nem akadályozzuk az oduk tágulását. Az odukat tudvalevőleg korhadás idézi elő, ez pedig folyton terjed a beléje kerülő nedvesség által. A korhadás terjedésével az üreg is mind nagyobb lesz és ez végeredményében teljesen elpusztítja a fát, pedig ez ellen nagyon könnyű a védekezés. Az odut korhadó tartalmától jól megtisztítjuk s azután szalmával kitömjük, majd a szalmát meggyújtjuk, hogy az üreg fala megszenesedjék. Ezzel elejét vesszük annak, hogy a netán nem elég gondosan kitisztított üregben megmaradt korhadó rész a fa ép szövetanyagát megtámadhassa. Az ilyenén megtisztított üreget ezután kővekkel, téglákkal, agyaggal stb. kitöltjük és végül cement burkolattal gondosan beföldjük, ami által a nedvesség behatolását és ezzel a korhadás tovaterjedését meggátoljuk.

Hogyan vizsgálhatjuk meg a burgonyát, hogy jóízű-e? A burgonyát a laikus közönség alig tudja meghatározni, illetőleg arról megállapítani, hogy tulajdonképpen jóízű-e vagy sem. Különösen a tavasz végén, a mikor még nincs új burgonya s a tavaszi csirázni kezd, áll dilemma előtt a vásárló közönség. Pedig hát a burgonya jóságáról és ízéről könnyen meggyőződhetünk az által, hogy egyet közülük kiválasztunk, azt kettévágjuk s az elvágott részeket jól összedörzsöljük. Ha a levágott, illetőleg kettévágott burgonyadarabok jól összetapadnak s a dörzsölés által egy kis hab is keletkezett a szélen, akkor a burgonyafajta jó és bátran megvásárolható. Ellenben, ha azt tapasztalánk, hogy a hab helyett vizet sajtolunk ki, akkor az a burgonyafajta rossz, vizes és kellemetlen ízű. Ezzel az egyszerű eljárással bárki meggyőződhetik, hogy jó vagy rossz burgonyával van dolga és csak azt az egyet ajánljuk még figyelembevételre, hogy a még oly szépnek látszó burgonyát is meg kell vizsgálni.

KÜLÖNFÉLÉK.

*** A táplálkozás.** Azt hirdetik, hogy aki erős akar lenni, annak jól kell táplálkoznia. A jó és bőséges táplálkozás bizonyára hasznára van az emberi testnek, de másrészt is kétségtelen, hogy a legerősebb embereket nem mindig azok között találni, a kiknek a legjobb szakács főzi a legizesebb ételt. Egy angol orvosi folyóiratban most érdekes közlemény jelent meg erről a tárgyról. Azok a római katonák, a kik a hatalmas utakat és az óriás, pompás palotákat építették, nem ettek egyebet mint fekete kenyeret és rossz savanyu borral öblítették le ezt a száraz ételt. A spanyol munkás, a ki roppant takarékos, dolgoz és vidámlelkű ember, reggeltől estig dolgozik, aztán éjfélig — táncol, hétszámra nem eszik mást, mint kenyeret, hágymát, továbbá mikor itt az ideje, görögdinnyét. A szmirnai teherhordó gyümölcsön és olajbogyón él, de azért métermázsás terhet elég fürgén cipel. A kínai munkás roppant erős, a munkában nem

gyors, de páratlanul kitartó, csak az ünnepe napján eszik két marék rizskását, hétköznapiakon egy marékkal is beéri; míg a szerezsen, a ki bőségesen táplálkozik és hus nélkül meg nem tud lenni, félannyi munkát se bír.

* **Az emberi haj erőssége.** Az emberi haj rugalmassága és ellenállóképessége már az ókori népek előtt is ismeretes volt. Mint a történelemből tudjuk, a hajnak ezt a tulajdonságát praktikusán is értékesítették. Így például a hajító- és ostromlógépek kötélhurkait, a melybe a kőövegeket helyezték, többnyire női hajfonatokból készítették. A szükséges haját természetesen nem az előkelő osztályok női szolgáltatták, hanem a rabszolgánők. Csak a legnagyobb szükség szüntette meg a rangkülönbséget. Így Kartágó ostroma alkalmával még a patriciusnők is levágták hajukat, hogy ezzel szolgálatot tegyenek a hazának. Az emberi haj erősségét legutóbb két francia tudós tette vizsgálat tárgyává. Mint kutatásaikból kitűnt, egy közepes erősségű női haj 178 gramnyi terhet bír el. Főltéve, hogy az ember haja harmincezer szálból áll (a mivel nem is mondtunk olyan sokat, mert találtak már 50'000 hajszálból álló haját is), akkor az egész haj teherviselőképessége több mint öt tonna. A hajfonatnak az erőssége azonban még ennél is nagyobb, mert itt a haj sodrása is növeli a fonat erősségét és ellenállóképességét.

* **Nyaraló macskák.** Az angol furcsaságok közt nem utolsó egy macskák részére berendezett nyaraló, a mely London közelében fekszik egy árnyékos kert közepén. Ez az érdekes hely arra való, hogy a nyaraló uri nép, a mely természetesen nem viheti magával kedves macskáját, a nyári szezonra elhelyezhesse ebben az intézetben, a hol kizáróan macskákat vesznek föl. Két osztály van a macskaotthonban. Az első osztályban a macskákat szép, világos kalitkákban tartják, a melyek a legnagyobb kényelemmel vannak berendezve. Itt töltik az éjszakákat és azokat a nappali órákat, a melyekben pihenni akarnak. Ezekben a kalitkákban sok pálcá van keresztbe téve, hogy a macska, ha kedve tartja, tornázhasson is. A második osztályu macska-vendégek közös teremben alszanak kis szalmazsákokon, nappal azonban úgy az első, mint a második osztályu cicák szabadon használhatják a tágas kertet, a hol az egyik méltósággal sétál, a másik vigan ugrándozik, a legtöbb azonban kényelmesen végignyujtozódik a zöld pázsiton. A macskák táplálékuk szerint étkeznek és inasok öltöztetik őket, az evés bőséges és pompás: vajassenyeret, tejet, rizst, friss húst és főzeléket kapnak minden nap. Angolországban több ilyen macska-otthon is van, a hol még nagyobb gondossággal ápolják a cicákat. Némelyikben kitűnően berendezett konyka van: a macskák étlap szerint étkeznek, sőt hetenkint egyszer orvos jár be megvizsgálni az egészségüket.

Szerkesztői és kiadói posta.

Lázár József urnak. Abban igazsága van, hogy nagyon sok a selejtes elem s bizony még évtizedek fognak eltelni, míg ez a helyzet javul és testületünk egészen más ábrázatot fog nyerni,

dehát van hála Istennek elég intelligens, öntudatos és a közös célokért lelkesedni tudó kartárs is és mi éppen ezekre építjük birodalmunkat s hisszük, hogy nem fővényre, hanem sziklára építünk, mert ezek — bár számuk nem nagyon nagy, — elegendő lesznek ahhoz, hogy lapunkat s illetve lapjukat fentartsák. — **Orend János urnak.** Bizony elszomorító dolog az egyes járásiak eltevélkedése, pedig ha valaki, úgy ők láthatnák legjobban, hogy mily kevésbé törődnek velük; hiszen négy év előtti emlékiratukra még ma sem kaptak választ. No de talán majd az orpington kasok fognak nekik hajnalt kukorékolni. — **Piros címszalagok.** Lapunk mai számánál olyan olvasóinknál, akik még nem küldték be legalább a 3 havi 2 K előfizetést, piros színű címszalagokat alkalmazunk figyelmeztetésül s kérjük őket, hogy az előfizetést lehetőleg azonnal beküldve, lapunk fentartását lehetővé tenni szíveskedjenek.

HIRDETMÉNYEK.

Eladó vizsla.

Kan, 2¹/₄ éves, szép, erős növésű; kitűnően idomítva, a vadat szépen keresi és állja, gyönyörűen aportíroz mindenféle vadat; tetszés szerint lehet vele vadászni. — Ára 160 K.

Vas Kovács József,
erdővéd.

1—10

Öcsesánád, (Torontálmegye).

Keresek

30 év körüli, nőtlen, vizsgázott erdőőrt. Bővebb felvilágosítást ad

Barta József,
Gebe, (Szatmármegye).

1—3

PREMIER A legjobb, legerősebb és legcélszerűbb kerékpár a világon.

Képviselők az ország minden vidékén.

Szászsebesen és környékén

egyedüli képviselő:

ifjabb **Podhradszky Emil,**
mechanikus.

Gazdák figyelmébe!

Sertése szépen fejlődik, gyorsabban nő, hamarabb hizik,
tehene több és jobb minőségű tejet ad,

lova, csikója sokkal erősebb és szebb lesz, ha eleségükbe naponta a

világ-hírű **GAZDA KINCSE** tápporból

csekély mennyiséget adagol. 5 kilós próbaküldemény 5 K postautánvétellel.

Hasznos tanácsadó a háziállataink hizlalása és táplálásához, valamint ezek betegségeiről és a sertésvész elleni védekezésről című tanulságos könyvet ingyen mellékeljük. Megrendelési cím: **A Gazda Kincse** kiadóhivatala, Budapest, VII., Verseny-utca 6. E.

Ugyanitt kapható a **Sertésvész elleni óvszer** híres **Olgay**-féle ára nagy üvegenként 3 korona 50 fillér utasítással együtt. Egy postaládában 2 üveg szállítható. Hálás lesz ajánlásunkért.

MAGYARHON ELSŐ, LEGNAGYOBB ÉS LEGJOBB HIRNÉVŰ ÓRAÜZLETE.

Alapítva 1847.

János
Bausweller
Győződen.

ÓRAK, ÉKSZEREK 10-ÉVI JÓTÁLLÁSSAL
RÉSLETFIZETÉSRE

Képes árjegyzék bérmentve. Javítások pontosan eszközöltek.

PALLÓS JENŐ ÉS RÓNAI GYULA
BUDAPEST, V. BÁTHORY-UTCA 19.
**BENZIN ÉS NYERSOLAJ
MOTOROS CSÉPLŐSZERELVÉNYEK!**

ÁLLANDÓ
RAKTÁR!

EGY ÉVI
JÓTÁLLÁS!

AZONNALI
SZÁLLÍTÁS!

KEDVEZŐ FIZETÉSI
FELTÉTELEN!

SZÁLLITUNK TOVÁBBÁ: NYERSOLAJ,
BENZIN ÉS SZÍVÓGÁZMOTOROKAT,
BENZINLOKOMOBILLOS MAGÁNJÁRÓKAT,
FAVÁGÓ ÉS APRÍTÓ GÉPEKET.
TELJES MALOMBERENDEZÉSEKET
SZAKSZERŰ KIVITELBEN.
ÁRJEGYZÉKET ÉS KÖLTSÉGVETÉST
DIJMENTESEN KÜLDÜNK.

Egyedüli ferlachi gyártmány!

A bel- és külföldi gyártmányok közti versenyen a legelső díjat nyerte el. — Arany érem:
Páris 1906. 46. remekelés.

OGRIS MARKUS Ferlach, Karinthia

— fegyvergyár és (prácios) puskaműves. —

Szállit elsőrangú bármily rendszerű vadász- és céllövőfegyvereket legjobb és legpontosabb kivitelben. Különlegesség nagyon könnyű Drilling-fegyverekben Súlyuk 2·8—3 kg. Browning-féle serétes ismétlő-

* * * * * fegyver 210 K gyári árban. * * * * *

Egy Mannlicher Schönauer ismétlő kurtály 9·7 mm. és 9 mm. öbű, 400 lépésig, jótállás mellett, a
legpontosabban belőve, ára 190 K.

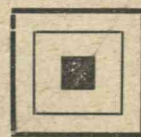
Egy Mannlicher Excelsior ismétlő kurtály 11·5 mm. öbű, acélköpenyburkolatu és legerősebb a füst-
nélküli lőpor töltés használatára, a legpontosabban belőve, egész hossza 101 cm., súlya 2·5 kg.,
nagy kezdő sebességgel és a legerősebb áttűtő erővel, nagy vad lövésére igen alkalmas, ára 190 K.

Egy Mannlicher ismétlő kurtály 95-ös minta, 8 mm. öbű, 140 K.

Árjegyzék ingyen és bérmentve. — Magyar levelezés.

Tiller Mór és Társa

cs. és kir. udvari szállítók, BUDAPEST, IV. Váci-utca 35.

A nagym. földmívelési m. kir. miniszterium 70542. sz. magas rendeletével az erdőigazgatóságoknak ajánlva.

Erdőtisztviselői, altiszti és szolgai egyenruhákat, egyes egyenruhadarabokat s mindennemű felszerelési cikket ajánlunk kitűnő mesteri szabás és izlésteljes kiállításban.

Fehérneműek és harisnyák óriási választékban.

Fegyverek- és töltényekből állandó nagy raktár.

Polgári ruhák a legjobb magyar és angol szövetekből elsőrangú szabászok közreműködésével készülnek.

Hivatalos uton részletfizetésre is eszközölhetők megrendelések és nagyobb megrendelés esetén kívánatra saját költségünkön egy szabászt küldünk a mértékek felvétele végett.

Árjegyzéket és mintákat ingyen és bérmentve küldünk és vevőink kényelmére bármely — cikket beszerzünk. Meg nem felelőt visszaveszünk. —

Legrégibb és legnagyobb egyenruházati intézet!

Faragó Béla

Cs. és kir. udvari szállító

ZALAEGERSZEG

Magyar magpergető gyára
erdészeti csemete-telepei

Ajánl saját magpergetőjében termelt legmagasabb csiraképességű

tűlevelű magvakat, ^{kitűnő minőségű} **lombfa magvakat,**

kocsányos és kocsánytalan tölgymakkot, fűmagvakat, répa, here és más gazdasági magvakat, saját telepein nevelt, kitűnően fejlődött, erdősitési célokra alkalmas

tű- és lomblevelű csemeték,

gyümölcsfákat, válogatott fajokban diszfenyőket, sorfákat,
— élősövény-csemetéket. —

Alkalmi vétel:

Több millió tölgycsemete 20—150 cm. magas

50.000 drb. diszbokor 1½—3 m. „

20.000 „ diszfenyő 1½—3 „ „